

แนวทางการปรับปรุงแก้ไขอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ

นายศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974 - 634 - 295 - 9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1699839X

REVISION OF POWER AND RESPONSIBILITY OF PROBATION OFFICER

Mr. Sakchai Lertpanichpun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

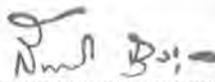
Chulalongkorn University

1996

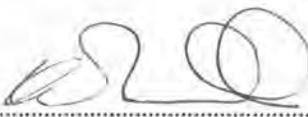
ISBN 974 - 634 - 295 - 9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ
โดย นายศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์

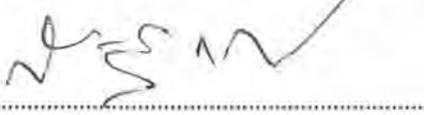
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุงสุวรรณ)

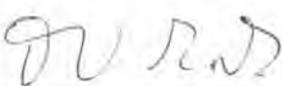
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุพจน์ สุโรจน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังศ์สุวรรณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์นัทธี จิตสว่าง)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ : แนวทางการปรับปรุงแก้ไขอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ
(REVISION OF POWER AND RESPONSIBILITY OF PROBATION OFFICER)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. มัทยา จิตติรัตน์, 250 หน้า. ISBN 974-634-295-9

การคุมประพฤติเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มองไปยังอนาคตของนโยบายทางอาญา โดยมีความมุ่งหมายที่จะป้องกันสังคมจากอาชญากรรมอันเกิดจากการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ การคุมประพฤติจึงเป็นทางเลือกอันชอบด้วยกฎหมายแทนการลงโทษจำคุก ดังนั้นตัวของการคุมประพฤติเองจึงมิใช่การลงโทษ ที่มุ่งแก้แค้นหรือสร้างความเจ็บปวดให้ผู้กระทำผิด แต่เป็นวิธีการที่พยายามจะช่วยเหลือ แก้ไขฟื้นฟูโดยมุ่งไปยัง “ตัวผู้กระทำผิด” มากกว่า “การกระทำผิด”

แม้ว่าตัวของการคุมประพฤติเองจะมีใช้การลงโทษ แต่กระบวนการแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการคุมประพฤติอาจต้องใช้ทฤษฎีการลงโทษเข้าไปอธิบายและนำไปปรับใช้ เพื่อเพิ่มระดับความเข้มของการบังคับใช้กฎหมายและเพื่อเพิ่มคุณภาพในการสอดส่อง ดูแลพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติหรือในกระบวนการเพิกถอนการคุมประพฤติ เช่น ความรวดเร็วในการจัดการกับบุคคลที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ความสม่ำเสมอในการบังคับใช้กฎหมาย การไม่ปล่อยให้ผู้กระทำผิดเงื่อนไขชั้นร้ายแรงลอยนวลอยู่ในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากงานคุมประพฤติจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของชุมชนเป็นหลักด้วย

จากการวิจัย ผู้ศึกษาพบว่า การแก้ไขผู้กระทำผิดภายใต้กระบวนการคุมประพฤติ นอกจากจะต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์หรือหลักการอื่น ๆ แล้ว สิ่งที่สำคัญไม่ได้ก็คือ หลักการทางกฎหมายที่ต้องมีความชัดเจนและมีมาตรการในการบังคับใช้เพียงพอ ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 ในปัจจุบันยังมีจุดอ่อนบางประการที่สมควรได้รับทบทวนและแก้ไขปรับปรุง เช่น การเพิ่มนิยามความหมายและขอบเขตของคำว่า “สืบเสาะและพินิจ” และ “สอดส่อง” การให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติในลักษณะเดียวกับพนักงานสอบสวน เพื่อประสิทธิภาพในการค้นหา รวบรวมข้อมูลทั้งหลายให้ครบถ้วน เทียงตรง เพื่อรายงานศาลในกรณีสืบเสาะ และให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติจับกุมผู้ถูกคุมความประพฤติซึ่งหลบหนีหรือฝ่าฝืนเงื่อนไขของศาลโดยให้นำตัวส่งศาลภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติรายนั้นให้อยู่ในกรอบของการมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด อันจะทำให้การคุมความประพฤติผู้กระทำผิดได้ผลจริงจิงในทางปฏิบัติ ขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยบทบาทหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในฐานะผู้แก้ไขฟื้นฟูและปรัชญาดั้งเดิมของการคุมประพฤติ

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาเสนอว่า สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวก็คือ จะต้องเป็นไปตามหลักกระบวนการนิติธรรมที่คำนึงถึงสิทธิของจำเลยและผู้ถูกคุมความประพฤติด้วย.

ภาควิชา
.....
สาขาวิชา
.....
ปีการศึกษา

นิติศาสตร์

นิติศาสตร์

2538

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C470619 : MAJOR LAW

KEY WORD: REVISION / POWER / RESPONSIBILITY / PROBATION

SAKCHAI LERTPANICHPUN : REVISION OF POWER AND RESPONSIBILITY OF PROBATION OFFICER. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. MATTAYA JITTIRAT, 250 pp. ISBN 974-634-295-9

Probation is a legal measure visualizing the future of criminal policy, in order that crimes and recidivism can be prevented, under the supervision of probation officers. It is viewed as an alternative to institutional treatment, not punishment. In addition, the ideology of probation focuses on "the offender" rather than on "the offense."

Some theories of punishment may be implemented in the process of probation. For example, the increasing of legal sanctions with clear, swift and certain actions will generate the effective supervision for probationers violating probation conditions. This is one of the most crucial objectives of probation in order to protect the community.

The results of this research show that the rehabilitation of probationers do not only depend upon the psychological and social work approach, but they also depend on the explicit legal provisions and new coercive measures in the probation law. In addition, the research illustrates that there are some other deficiencies lying behind the Probation Procedure Act in accordance with the Criminal Code B.E. 2522, which should be revised.

The researcher proposes the amendment of the Act such as, appending the definitions of "presentence investigation" and "probation supervision," empowering a probation officer in the same manner as inquiry official and authorizing the officer to arrest the probationers violating conditions of probation upon warrant from the court, and taking them before the court within 24 hours. The mentioned revision would be the effective measures to control over probationers. Nevertheless, the probation officer must not neglect the role of the therapeutic agent and the traditional probation ideology.

The researcher, moreover, recommends that the revision of the Act should be based on due process ideal protecting the rights of defendants and probationers.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
2538
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของ ท่านรองศาสตราจารย์มหา จิตดิรัตน์ ซึ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำอย่างใกล้ชิดอันเป็นประโยชน์ ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ อีกทั้งได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่กรุณาได้รับเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์สุพจน์ สุโรจน์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ และท่านอาจารย์หน้ทธี จิตสว่าง ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จลุล่วงลงด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอรรณนิติ ดิษฐอำนาจ ผู้พิพากษาศาลฎีกา อดีต รองปลัดกระทรวงยุติธรรมและเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ ท่านหม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ อธิบดี กรมคุมประพฤติ Mrs. Nancy Martin หัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติผู้ใหญ่เขตคุกค์ มลรัฐอิลลินอยย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา Mr. John Prinzi และ Ms. Mary Tomasinsky พนักงานคุมประพฤติในสำนักงานดังกล่าว รวมทั้ง Prof. Toshiko Takaïke อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยและฝึกอบรม กระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่น และ Mr. Masahiro Saiba ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายกิจการทั่วไป สำนักงานคุมประพฤติกรุงโตเกียว ที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในประเทศไทย สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นตามลำดับ

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณสุลลี เลิศพานิชพันธ์ คุณพยนต์และคุณจิรภา สินธุนาว่า เจ้าหน้าที่ในกรมคุมประพฤติทุกท่าน ตลอดจนคุณนิลาวรรณ คุณเจริญ คุณจินดา ดอกไม้ขาว คุณลัดดา สังข์เมืองและบุคคลอีกหลายท่านที่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ด้วยดีเสมอมา หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่าอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและต่อสังคมอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบมอบเป็นกตเวทิตาแต่บิดามารดาผู้เป็นบูรพาจารย์ และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ รวมทั้งสถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ด้วยความเคารพ

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
3. ขอบเขตของการวิจัย.....	5
4. สมมติฐาน ทฤษฎีและแนวความคิด.....	5
5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
6. วิธีการศึกษาและวิจัย.....	8
7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	8
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษและการคุมประพฤติ.....	12
1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ.....	12
1.1 ความหมายของการลงโทษ.....	12
1.2 ทฤษฎีการลงโทษ	14
1.3 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ	16
1.4 แนวความคิดทางอาชญวิทยาเกี่ยวกับการลงโทษ.....	20
1.5 ตัวแบบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด	23
2. การคุมประพฤติ	26
2.1 ความหมายของการคุมประพฤติ.....	26
2.2 วิวัฒนาการของกฎหมายคุมประพฤติก่อนศตวรรษที่ 19.....	32

	หน้า
2.3 วิวัฒนาการของกฎหมายคุ้มครองประพตติในศตวรรษที่ 19 และ 20	34
2.4 ปรัชญาการคุ้มครองประพตติ.....	39
2.5 วัตถุประสงค์ของการคุ้มครองประพตติ.....	42
2.6 ทฤษฎีการคุ้มครองประพตติ.....	42
2.7 ประโยชน์ของการคุ้มครองประพตติ.....	44
3. กฎหมายคุ้มครองประพตติผู้ใหญ่ในประเทศไทย	45
3.1 ประวัติความเป็นมา.....	45
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองประพตติผู้ใหญ่.....	52
3.3 หลักเกณฑ์การคุ้มครองประพตติ.....	53
3.4 เจือ้นไขในการคุ้มครองความประพตติ.....	57
3.5 การฝ่าฝืนเจือ้นไขหรือกระทำคามผิดขึ้นใหม่ ในระหว่าง การคุ้มครองความประพตติ.....	58
บทที่ 3 อำนาจหน้าที่ของพนักงานคุ้มครองประพตติในต่างประเทศ.....	63
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	63
3.1.1 การบริหารงานคุ้มครองประพตติ	63
3.1.2 บทบาทของพนักงานคุ้มครองประพตติ	64
3.1.3 ลักษณะงานหลักของการคุ้มครองประพตติ	66
3.1.4 การเพิกถอนการคุ้มครองความประพตติ	75
3.1.5 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของพนักงานคุ้มครองประพตติอเมริกัน	77
3.1.6 ข้อวิจารณ์เกี่ยวกับการให้อำนาจจับกุมและพทพาอาวุธของ พนักงานคุ้มครองประพตติในประเทศสหรัฐอเมริกา	94
3.1.7 ข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติงานคุ้มครองประพตติใน ประเทศสหรัฐอเมริกา	97
3.2 ประเทศญี่ปุ่น.....	98
3.2.1 การบริหารงานคุ้มครองประพตติ	99
3.2.2 พนักงานคุ้มครองประพตติและลักษณะงานคุ้มครองประพตติ	100

	หน้า
3.2.3 หลักเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งให้หรือการลงโทษ	101
3.2.4 เงื่อนไขในการคุมประพฤติผู้ใหญ่	101
3.2.5 อำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ	102
บทที่ 4 อำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติและเจ้าพนักงานบางประเภทตามกฎหมายอื่น ..	107
4.1 อำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ	107
4.1.1 การสืบเสาะและพินิจ.....	108
4.1.2 การควบคุมและสอดส่องหรือการคุมความประพฤติ.....	117
4.1.3 อำนาจของพนักงานคุมประพฤติ	123
4.2 อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานบางประเภทตามกฎหมายอื่น.....	131
4.2.1 เจ้าพนักงานตำรวจ	131
4.2.2 พนักงานคุมประพฤติของกรมราชทัณฑ์	134
4.2.3 พนักงานคุมประพฤติและพนักงานสังคมสงเคราะห์ของ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....	142
4.2.4 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์	147
4.2.5 พนักงานศุลกากรและพนักงานเจ้าหน้าที่ ในพระราชบัญญัติศุลกากร.....	148
4.2.6 ผู้ตรวจการกรมการขนส่งทางบก.....	155
4.2.7 เจ้าหน้าที่เทศกิจ.....	156
4.3. ทศนะของบุคคลที่ใช้กฎหมายคุมประพฤติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ ของพนักงานคุมประพฤติ	164
4.3.1 ทศนะของพนักงานคุมประพฤติ.....	164
4.3.2 ทศนะของผู้พิพากษา	171
บทที่ 5 อภิปราย ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ	173
รายการอ้างอิง	198

	หน้า
ภาคผนวก	
ก. ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 56, 57, 58	207
ข. พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522.....	210
ค. ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินการคุมความประพฤติผู้กระทำผิด ที่เป็นผู้ใหญ่ พ.ศ. 2526	215
ง. Federal Criminal Code and Rules 1989	223
จ. Illinois Criminal Law and Procedure 1995	229
ฉ. New Jersey Code of Criminal Justice 1990	232
ช. Penal Code of California 1987.....	235
ซ. The Law for Probationary Supervision of Persons under Suspension of Execution of Sentence	237
ฅ. แบบสอบถาม.....	244
ประวัติผู้เขียน	250